EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

Eesti Linnade ja Valdade Liidu plaanid täna Sooteadlik ja kaasav eelarvestamine kohalikul tasandil

ENUT kevadkonverents 13. juuni 2018

Jüri Võigemast

ELVL tegevdirektor

Millest tuleb juttu ?

* Eesti Linnade ja Valdade Liidust,
* Liidu tegevussuundadest 2018-2021,
* pisut 2018 eelarveläbirääkimistest

Mõned muutused võtavad palju aega

Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit on olnud pikaajaliste traditsioonidega organisatsioonid, mille liikmeteks on olnud Eesti linnad, vallad ja alevid.

ELL ja EMOL: 2 perioodi

I Asutamine: ELL - asutatud 19. septembril 1920,
EMOL – asutatud 21. novembril 2021
(ELL ja EMOL likvideerimine 17. augustil 1940)

II Taasasutamine: ELL esimene taastamiskoosolek 19. septembril 1989. Tegevuse sisuline taastamine 30. mail 1990
EMOL taastamise koosolek – Maapäev – toimus 29.septembril 1990.a

Ühtsest üleriigilisest omavalitsusliidust on räägitud vähemalt 1994. aastast.

Seekord, ehk veerand sajandit hiljem, aastal 2018, sai see teoks.

Miks? Küllap oli aeg lihtsalt selleks küps.

Võib-olla on ka

* kaasava eelarve,
* sootundliku eelarvestamise,
* avatud partnerluse

ideedega

samamoodi.

Ideede ja praktikate küpsemise aeg.

Mis on käsil

Linnade ja Valdade Päevad
14.-15. märtsil 2018

Me loome uue sajandi kohalikku omavalitsust

.

Mida oleks vaja teada, partnerite vahel jagada, tundma ja lahendama õppida uues olukorras, kus 2018. aasta sügiseks peab valmima uus arengukava ja eelarvestrateegia.

Linnad ja vallad, nüüd juba uued ja suured omavalitsused arutavad läbi, kavandavad ja koostavad pika perspektiiviga vaate. Kindlasti oleks sealjuures abiks asjatundlik kõrvalpilk, veel pikem või üldisem vaade võimalikele sõlm- ja valikupunktidele.
Mõistagi sõltub kõik inimestest, kellega koos me seda tööd teeme. Õpime ka seda, kuidas inimesi hoida.

2018 aasta eelarve

*** Hiljemalt märtsikuu lõpuks oli kõigi linna- ja vallavolikogude poolt vastu võetud 2018. aasta valla või linna eelarve;**

*** vastu on võetud ka teised uue ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse igapäevaseks toimimiseks vajalikud põhidokumendid**

Hiljemalt 2018. aasta septembris peab olema vastu võetud uute omavalitsuste (st - uue terviku)

*** arengukava ja**

.

**** kinnitatud eelarvestrateegia**

järgmiseks neljaks aastaks

Mõned lihtsad asjad, mis teemat vaadates silma jäävad

… tuleks jätkuvalt toetada investeeringuid lapsehoidu, eakate eest hoolitsemisesse ja muusse avaliku ja erasektori sotsiaalsesse taristusse, et edendada muu hulgas töö- ja eraelu paremat tasakaalustamist;

(P8_TA(2017)0075
ELi vahendid soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks
Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2017. aasta resolutsioon ELi vahendite kohta soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks (2016/2144(INI))

EESTI LINNADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES

Eesti Maaomavalitsuste Liit
Association of Municipalities of Estonia

natuke ajalist, ajatuse taustal

* Kaheksa kuud tagasi, 15. oktoobril 2017 toimusid kohalike omavalitsuste volikogude valimised

* Eestis on 79 linna ja valda

ohaliku omavalitsuse üksuste hinemise tulemusena tekkivad ued omavalitsused 2017

likas: Rahandusministeerium, 14.07.17
Rahvastikuregister, 01.01.17

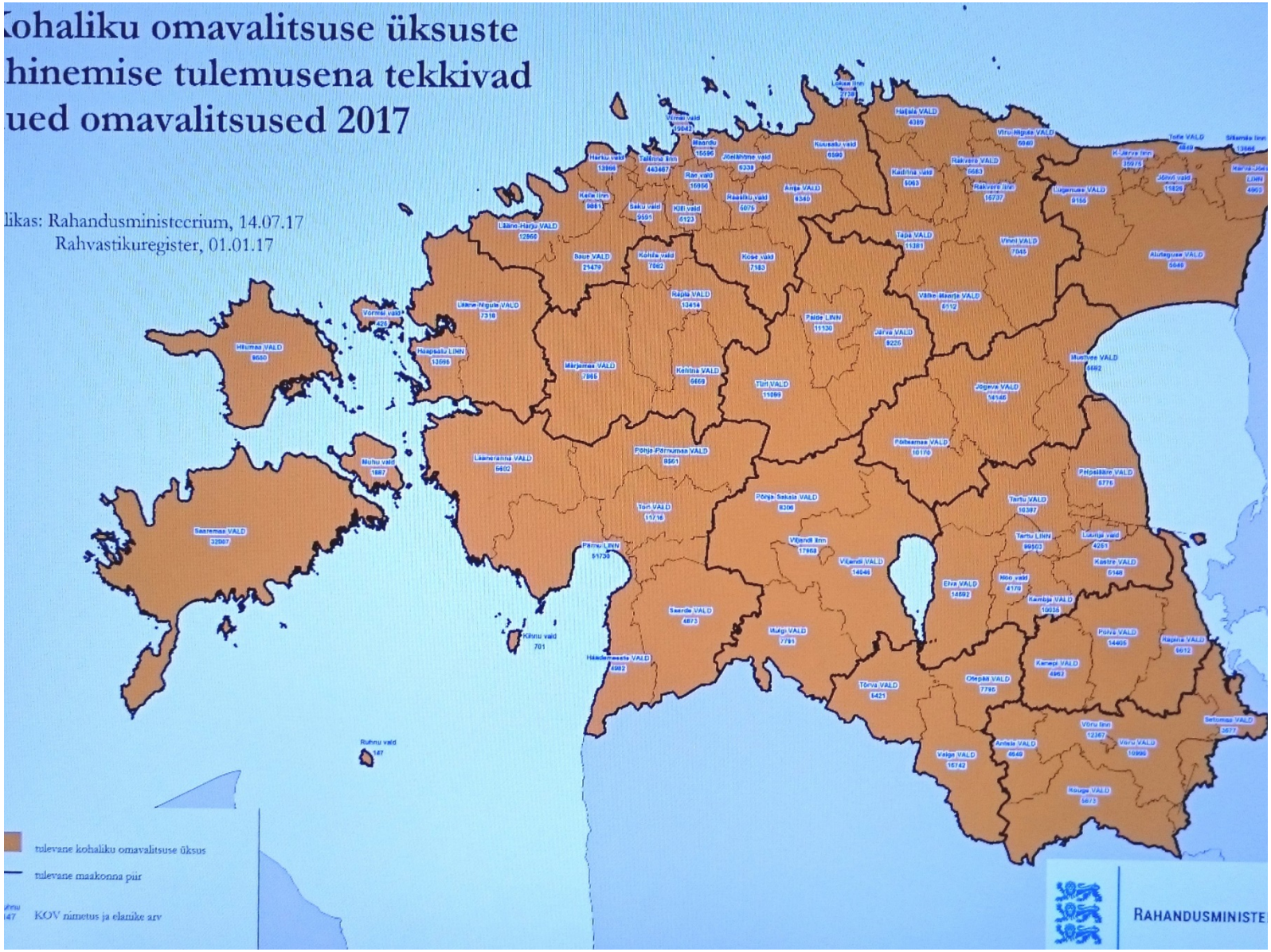
Hiiumaa VALD
Saaremaa VALD
Läänemaa VALD
Lääne-Nigula VALD
Haapsalu LINN
Pärnu LINN
Pärnu maakond
Tori VALD
Põhja-Pärnumaa VALD
Lääne-Harju VALD
Harku vald
Tallinna linn
Rae vald
Saku vald
Kiili vald
Viimsi vald
Maardu
Jõelähtme vald
Kose vald
Raasiku vald
Anija VALD
Kohtla vald
Rapla VALD
Kehtna VALD
Märjamaa VALD
Raplamaa VALD
Kuusalu vald
Kadrina vald
Rakvere VALD
Rakvere linn
Haljala VALD
Viru-Nigula VALD
Tapa VALD
Vinni VALD
Väike-Maarja VALD
Paide LINN
Järva VALD
Tõrva VALD
Võru VALD
Võrumaa
Setomaa VALD
Antsla VALD
Võru linn
Valga VALD
Otepää VALD
Tõrva VALD
Mulgi VALD
Viljandi VALD
Viljandi linn
Saarde VALD
Häädemeeste VALD
Kihnu vald
Ruhnu vald
Muhu vald
Ida-Viru VALD
Lüganuse VALD
Jõgeva VALD
Mustvee VALD
Peipsiääre VALD
Tartu VALD
Tartu LINN
Luunja vald
Kastre VALD
Elva VALD
Nõo vald
Rõngu VALD
Põlva VALD
Räpina VALD
Kanepi VALD
Võrumaa
Setomaa VALD
Antsla VALD
Võru linn
Võru VALD
Rõuge VALD
Valga VALD
Tõrva VALD
Otepää VALD
Mulgi VALD
Viljandi VALD
Viljandi linn
Saarde VALD
Häädemeeste VALD
Kihnu vald
Ruhnu vald
Muhu vald

Kohalike omavalitsuste ühistegevus

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

Üleriigilise kohaliku omavalitsuste liidu üldkoosolek toimus 27. veebruaril 2018

Lühidalt:

Liit on strateegiline partnerlus liikmete ühishuvide esindamiseks ja kaitsmiseks

Üldkoosoleku toimumise ajaks 27.02.2018 oli Liiduga liitumise otsuse ja oma esindajad Liidu üldkoosolekule ja Liidu volikogu koosseisu nimetanud 72 linna ja valda. Tänaseks 74 Liitunud omavalitsustes elab 99 % elanikest

Liidu üldkoosolek 27.02.3018

Üldkoosolek, volikogu, juhatus

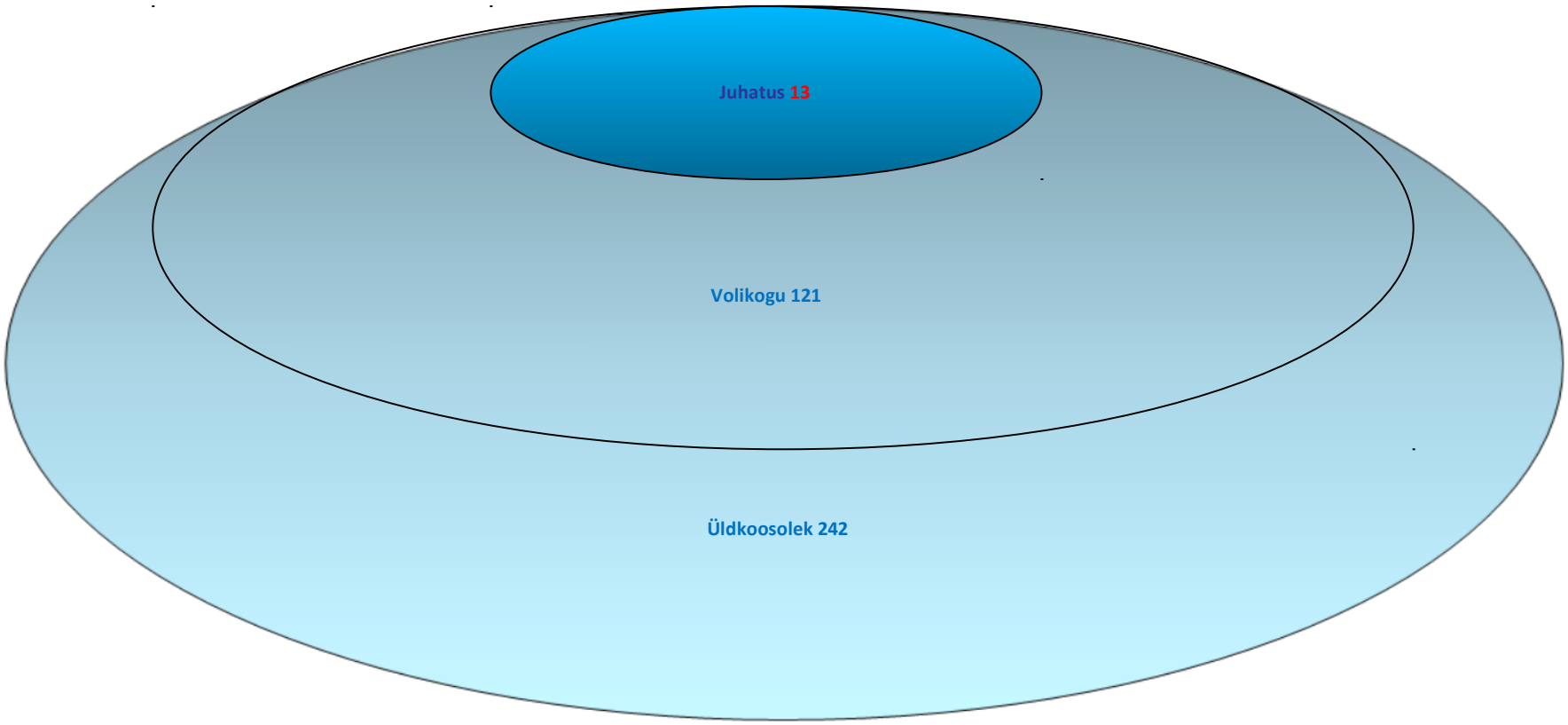

Liidu seisukohtade kujunemine

Liidu seisukohad, tegevussuunad ja tegevuskavad kujunevad liidu liikmete seisukohtade ja ettepanekute alusel.

Liidu tegevussuunad 2018-2021

Eesti Linnade ja Valdade Liidu tegevussuunad 2018-2021

(Kinnitatud üldkoosoleku poolt Tallinnas 27.02.2018)

http://www.ell.ee/juhtimine/alusdokumendid/elvl-tegevussuunad-2018-2021/

EESMÄRGID

Omavalitsussüsteemi arengu osas;
Omavalitsuste ülesannete osas;
Rahvusvahelise koostöö osas;

TEGEVUSED

I Omavalitsuspoliitika
II Kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tagamine
III Kohalike omavalitsuste õiguslik kaitse
IV Rahvusvaheline koostöö
V IKT arendamine, kohalike omavalitsuste informeerituse tagamine, liidu tegevuse tutvustamine

TEGEVUSED

I Omavalitsuspoliitika

Liikmete ühishuvi on kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.

II Kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tagamine

.

Omavalitsuste rahalised vahendid peavad olema vastavuses nende poolt täidetavate ülesannetega.

Selleks:

1. Leida keskvalitsusega konsensus põhimõttelistes arengusuundades ning saavutada kokkulepped

2. Eelarveläbirääkimiste osas:

osaleda sarnaselt ministeeriumidega võrdväärse partnerina eelarveläbirääkimistel Valitsus-komisjoniga

III Kohalike omavalitsuste õiguslik kaitse

Tagada kohalike omavalitsuste järjepidev osaluse võimalus riigi õigusloomes, mille protsessis lähtutaks Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest ja väärtusest ning Eesti Vabariigi põhiseadusest.

Selleks:
Jätkata õigusloome valdkonnas EIS-i vahendusel kohalike omavalitsuste huvide õiguslikku kaitset.

IV Rahvusvaheline koostöö

Liikmete ühishuvi on kohalike omavalitsuste osalus ja huvide esindatus Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu institutsioonides ning koostöö teiste riikide kohalike omavalitsuste organisatsioonidega.

Selleks:

Osaleda ning esindada liikmete ühishuve Euroopa Liidu Regioonide Komitee (CdR), Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi (CLRAE) ning Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) juhtorganites, komiteedes, komisjonides ja töögruppides

V IKT arendamine, kohalike omavalitsuste informeerituse tagamine, liidu tegevuse tutvustamine

Liit arendab edasi oma büroo IT võimekust, abistamaks liikmeid IKT süsteemide korrastamisel ja arendamisel, tagamaks liikmetele paremaid võimalusi osaleda koosolekutel ja ühisüritustel. Kohalike omavalitsuste informeerituse tagamisel ja liidu tegevuse tutvustamisel on oluline hoida liidu vahendatav informatsioon operatiivne ja lihtsalt kättesaadav.

EESTI LINNADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES

Eesti Maaomavalitsuste Liit
Association of Municipalities of Estonia

Kohalike omavalitsuste 2018. tulubaas ja eelarveperspektiiv 2018-2021

Vabariigi Valitsuse ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu eelarveläbirääkimised riigi eelarvestrateegia 2018-2021 ja 2019. aasta riigieelarve küsimustes

Alates aastast 1994 töötatakse omavalitsusliitudes iga-aastaselt läbi, lepitakse kokku ja esitatakse ettepanekud eelarveläbirääkimisteks Valitsuskomisjoniga:

Sh Keskpikk perspektiiv ehk riigi eelarvestrateegia (RES) perspektiiv järgmiseks neljaks aastaks (… 2018-2021; 2019-2022);
Sh Järgmine aasta (… 2018; 2019)

Ning: igal aastal RES-i ja riigieelarve eelnõude koostamise käigus on toimunud läbirääkimised Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsioonide vahel.

Eelarveläbirääkimiste protokoll ehk tulemused esitatakse iga-aastaselt koos riigieelarve eelnõuga ja selle juurde kuuluva seletuskirjaga Riigikogule.

Sh: 2018. aasta riigieelarve seaduse eelnõu 521 SE

https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/cf107f23-ca09-411e-b096-73694225a738/2018.%20aasta%20riigieelarve%20seadus

2017. aastal toimunud eelarveläbirääkimiste dokumendis fikseeriti:

Läbirääkimiste lähtealused

Läbirääkimiste käik ja tulemused

I Rahanduse valdkond;

II Haridus- ja noorsootöö valdkond;

III Töö-, sotsiaal- ja tervise valdkond;

IV Kultuuri ja spordi valdkond;

V Maa- ja keskkonnavaldkond;

VI Teehoiu ja transpordi valdkond;

VI IKT valdkond;

VII VIII Muud küsimused

Tulubaas:

* tulumaks, maamaks, kohalikud maksud
* tulude ühtlustamise vahendid e tasandusfond

Muud riigieelarve vahendid

* valdkondlikud sihtotstarbelised eraldised
* projektipõhised toetused
* ühekordsed toetused (n haldusreform)

ja paljud muud küsimused paljudes valdkondades

Kohalike omavalitsuste põhinäitajad.

(E/A läbirääkimiste vaheprotokoll 09.04.2018)

KOV EELARVED	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*	2021*
TULUD KOKKU	1 531	1 598	1 679	1 821	2 035	2 143	2 210	2 273
- Tulumaks	788	853	910	972	1 053	1 123	1 190	1 254
- Maamaks	59	58	58	59	59	59	59	59
- Kohalikud maksud	12	13	14	15	16	17	18	19
- Tasandusfond*	75	75	76	77	87	97	102	102
KULUD KOKKU	1 530	1 569	1 658	1 852	2 036	2 161	2 234	2 342
Kassapõhine tasakaal	1	29	21	-32	-1	-17	-25	-69
Tekkepõhine tasakaal*	-2	56	36	-41	-14	-30	-36	-84
Võlakoormus	714	665	668	702	730	772	816	906
Likviidne vara	161	149	167	154	171	181	186	193

KOV tasandus- ja toetusfond 2018

2018 riigieelarve:
tulude ühtlustamise vahendid ehk tasandusfond:
90 mln eurot

toetusfond: 424 mln eurot, sealhulgas:
*** hariduskulude toetus : 314 mln eurot**
*** toimetulekutoetuse maksmise hüvitis: 24 mln eurot**
*** sotsiaaltoetuste ja –teenuste osutamise toetus:**
3 mln eurot
*** vajaduspõhise peretoetuse maksmise hüvitis:**
0,7 mln eurot

2018. aasta tasandus- ja toetusfond (2)

.

* rahvastikutoimingute hüvitis: 1,1 mln eurot
* matusetoetusteks: 4 mln eurot
* kohalike teede hoiu toetus: 29 mln eurot
* asendus- ja järelhooldusteenuse toetus: 16,7 mln eurot
* koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus: 12 mln eurot (+1,5 mln eurot ülekantavana)
* noorte huvitegevuse toetus: 14,3 mln eurot
* raske ja sügava puudega laste lastehoiuteenuse toetus: 2,6 mln eurot
* jäätmehoolduse arendamise toetus: 2,2 mln eurot

Eelarveläbirääkimised aastal 2018

* Eelarveläbirääkimiste vaheprotokoll 09. aprill 2018;
* Fiskaalse mõjuga ettepanekud 10. mai 2018
* Muud ettepanekud 15. juuni 2018
* Läbi räägitakse ja ette valmistatakse eelarveläbirääkimiste lõpp-protokoll septembri lõpuks 2018

Omavalitsusliitude taotlused:
Üksikisiku tulumaks

	2017	2018	2019 kava	2020 kava	2021 kava	2022 kava
Tulumaksu %	11,6	11,86	11,90	11,93	12,13	12,15

Valitsuskomisjoni seisukoht:

Vabariigi Valitsuse kabineti 21. septembri 2017. a otsus on tõsta toetusfondis kohalike ülesannete täitmiseks antavad sihtotstarbelised toetused hiljemalt aastaks 2021 ümber kohalike omavalitsuste tulubaasi, jaotades vastavad vahendid tulumaksu ja tasandusfondi (üldotstarbelise toetuse) kaudu ja indekseerides seejuures tasandusfondi lisatavate vahendite kasvu.

.

2019. a on plaanis KOV tulubaasi (jaotatuna tulumaksu ja tasandusfondi kaudu) üle tõsta sotsiaaltoetuse- ja teenuse osutamise toetus ning jäätmehoolduse toetus. Ülejäänud toetuste tulubaasi üleandmise ajakava on väljatöötamisel.

Tänan ja erilist kõigile !